

EL CICLISME A L'ESCOLA:
"un esport saludable per a un món sostenible"

*

Unitats didàctiques d'Educació Física
Educació Primària i ESO

*

Josep Farrús Gozávez
Xavier D. Ràfols Simón
Estela Peris Rodríguez

Amb la col.laboració de Manel Herrando Mill, Dani Parramon i Joan Pastor

Gràfics i dibuixos Alba Martínez Lladó i Xavier D. Ràfols i Simón

EL CICLISME A L'ESCOLA: un esport saludable per a un món sostenible

Xavier D. Ràfols Simón
Estela Peris Rodríguez
Josep Farrús Gozálviz

Unitats Didàctiques d'Educació Física
Educació Primària Obligatoria
i ESO

ENTITATS COL·LABORADORES:

- FEDERACIÓ CATALANA DE CICLISME
- AJUNTAMENT DEL PRAT DE LLOBREGAT
- GENERALITAT DE CATALUNYA, Departament d'Ensenyament.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA
- UNIÓ DE FEDERACIONS ESPORTIVES DE CATALUNYA
- UNIÓ DE CONSELLS ESPORTIUS de Catalunya
- FAPAC

AGRAIMENTS:

al claustre de professors de l'IES Illa dels Banyols pel recolzament en l'inclusió d'aquest crèdit variable dins del currículum escolar.

al Departament de Medi Ambient de l'Ajuntament del Prat pel seu empeny decidit en el desenvolupament d'aquest crèdit.

al president de la Federació Catalana de Ciclisme i la seva comissió de promoció per apostar decididament per l'inclusió del ciclisme a les escoles.

© JOSEP FARRÚS I GOZÁLVEZ
XAVIER RÀFOLS SIMÓN
ESTELA PERIS RODRÍGUEZ

UNITAT DIDÀCTICA 1:

La Conducció

- Sessió Prèvia: Presentació i Avaluació Nivell
- Conduccions Lliures
- El vuit i el doble vuit
- El Trevol
- Ziga Zagues
- Dual Slalom
- Ziga Zagues creuades
- Acceleracions i frenades
- L'embut
- Pas elevat, ajupit, estret...
- Transports
- Manipular objectes
- La Gimcana

SESSIÓ PREVIA

PRESENTACIÓ I OBSERVACIÓ NIVELL

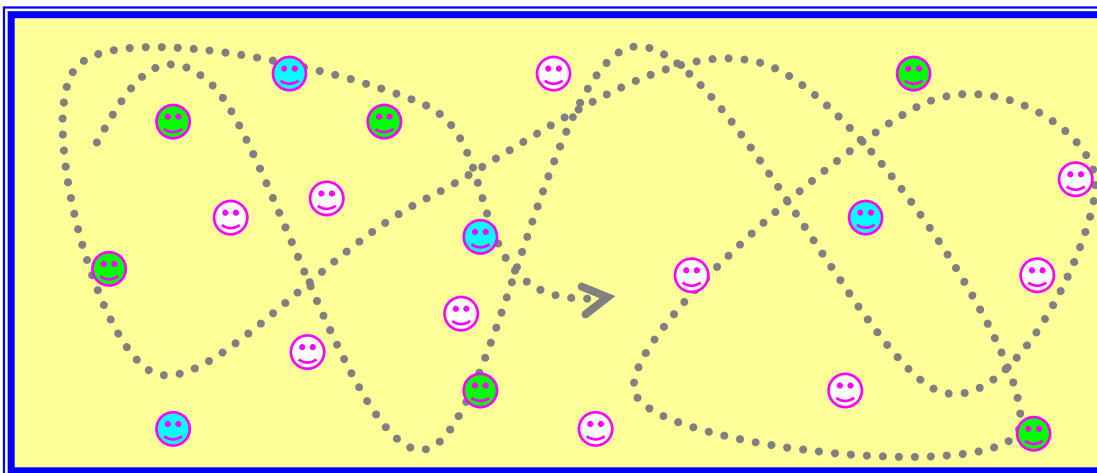
DESCRIPCIÓ:

• **1.- TEÒRICA**

- Assigneu a cada alumne una bicicleta i un casc de la seva mida numerats amb el mateix número.
- Expliqueu l'organització de les classes al llarg del curs:
  - Explicació teòrica sobre la tècnica a emprar
  - Pràctica
  - Joc
  - Recollida ordenada de tot el material
- Expliqueu com situar l'alçada del selló a la mida de cada alumne i poseu a mida la bicicleta de cadascú.
- Expliqueu les normes d'ús de les bicicletes:
  - És obligatori dur el casc protector correctament durant TOTES les pràctiques de ciclisme.
  - L'alumne ha de vetllar pel bon funcionament de la seva bicicleta, comunicant al professor qualsevol incident o problema de funcionament.
  - Cada alumne ha de posar la seva bicicleta i el casc al lloc assignat .
  - Està prohibit derrapar, fer el cavallet, i empènyer els companys.
  - Cal revisar periòdicament la tensió dels frens i la pressió dels pneumàtics.

2.- EXERCICI CONDUIR LLIUREMENT per l'espai definit (camp de futbol sala) en totes direccions, sense topar amb els companys, a velocitat moderada i controlada, seguint les instruccions del professor.

- Vigileu per evitar les derrapades, topades i l'excés de velocitat ; no usar el canvi de marxes.
- Observeu el nivell dels alumnes, motiveu-los per circular correctament segons les instruccions (en totes direccions, per parelles, en cercle...) procureu que la cadència de pedaleig sigui alta (plat mitjà i pinyons grans 19-21-23) APLICAR TAULA ANNEX 1

UNITAT DIDÀCTICA 1

CONDUCCIÓ DE LA BICICLETA

EXERCICI 1: CONDUIR LLIUREMENT

- Conduir lliurement per l'espai definit (camp de futbol sala) en totes direccions, sense topar amb els companys:
  - ✓ **Variables de dificultat:**
    1. Correcció dels exercicis.
    2. Reduir l'espai disponible.
    3. Augmentar la velocitat.
    4. Jocs i competicions.
    5. Terrenys variats (asfalt, mullat, terra, grava, herba...).
  - ✓ **Variables d'execució:**
    1. Conduir individualment
      - a. Impulsant-se amb els peus a terra, alternativa i simultàniament.
      - b. Pedalar amb diferents desenvolupaments.
      - c. Pedalar amb una cama.
      - d. Pedalar per impulsos de pedal.
      - e. Pedalar drets sobre els pedals.
      - f. Impulsant-se tipus patinet.
      - g. Conduir amb una mà.
      - h. Conduir sense mans: (fer palmades, manipular objectes...).
      - i. Conduir a creativitat de l'alumne (superman, ajupits, per un costat...).
      - j. Un ciclista condueix varies bicicletes.
      - k. Varis ciclistes condueixen una bicicleta.
      - l. Creativitat de l'alumne...
    2. Conduir per parelles.
      - m. Paral·lelament sols.
      - n. Paral·lelament agafats de la mà.
      - o. Paral·lelament agafats per l'esquena.
      - p. Paral·lelament sense mans.
      - q. Creativitat dels alumnes...
    3. Conduir en trios, quàdrigues...
  - ✓ **Precaucions:**
    - a. Eviteu les derrapades, topades, frenades brusques i qualsevol maniobra que posi en perill als companys.
  - ✓ **Metodologia:**
    - a. Observeu el nivell dels alumnes **Annex 1**.
    - b. Motiveu-los per circular correctament segons les instruccions.
    - c. Doneu les instruccions en forma de situacions problema.

EXERCICI 2: EL VUIT

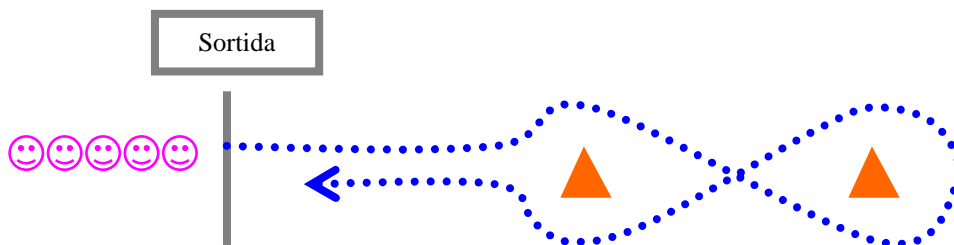
- Conduir sortejant dos obstacles, a 2-3m. de distància, descrivint un vuit. Grups de cinc alumnes, davant de dos obstacles (aros, cons...).

✓ **Variables de dificultat:**

1. Correcció de l'exercici
2. Reduir l'espai entre obstacles
3. Augmentar la velocitat
4. Competicions individuals i per equips en forma de relleus
5. Terrenys variats (asfalt, mullat, terra, grava, herba...)

✓ **Variables d'execució:**

1. Pedalar amb diferents desenvolupaments.
2. Pedalar amb una cama.
3. Pedalar per impulsos de pedal.
4. Pedalar drets sobre els pedals.
5. Conduir amb una mà.
6. Conduir a creativitat de l'alumne.

✓ **Precaucions:**

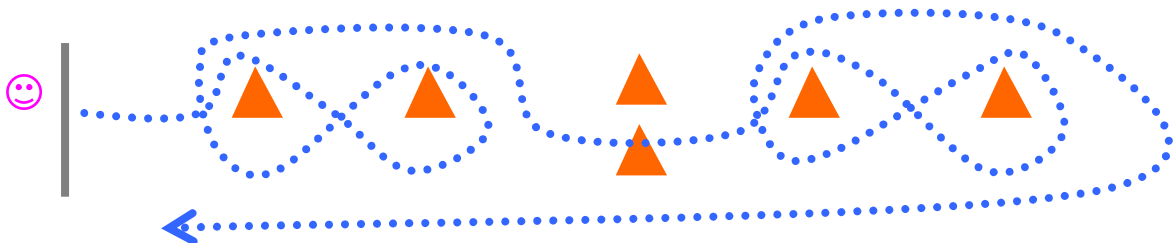
- a. Eviteu les derrapades i frenades brusques
- b. El gir de 180° pot fer-se per la dreta o per l'esquerra, provar-ho indistintament.

✓ **Metodologia:**

- a. Observeu el nivell dels alumnes i agrupeu-los.
- b. Execució en grups: relleus, competicions individuals, correcció per parelles.
- c. Procureu fer els girs anticipadament i sortir de cada obstacle preparat pel següent gir: entrar obert i sortir a prop de l'ostacle

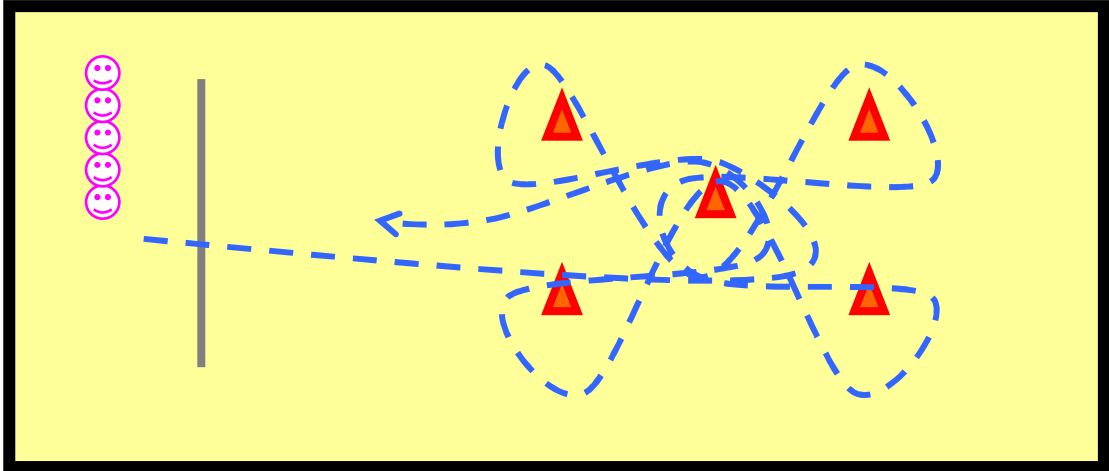
EXERCICI 3 (10'): EL DOBLE VUIT

- Enllaçar dos vuits, l'un darrera l'altre.

EXERCICI 4: EL TRÈVOL

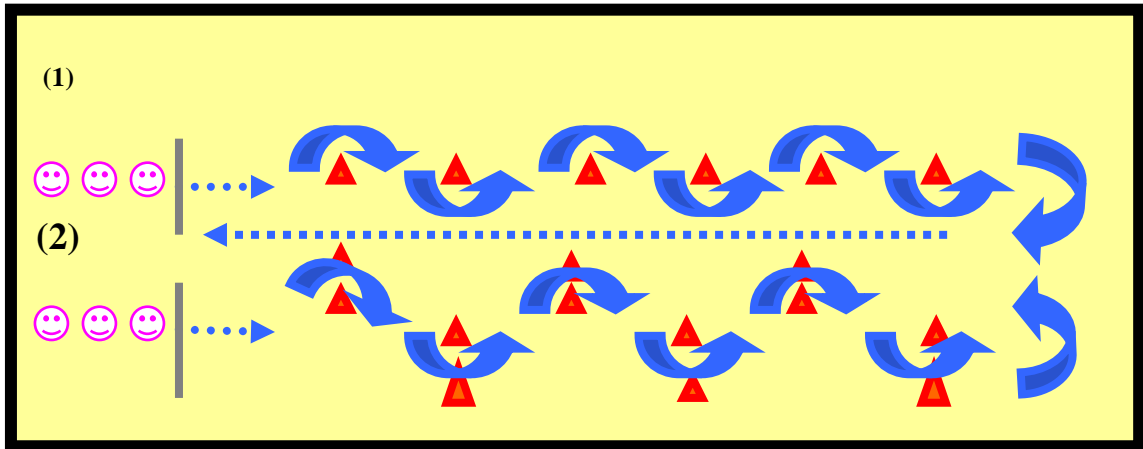
- Formar grups de 4-5 alumnes s'ha de conduir la bicicleta sortejant cinc obstacles fent quatre vuits que en conjunt formen un trèvol de quatre fulles.

- ✓ **Variables de dificultat:**
  - a. Correcció de l'exercici
  - b. Reduir l'espai entre obstacles
  - c. Augmentar la velocitat
  - d. Fer-ho en grups tots a l'hora...
  - e. Terrenys variats (asfalt, mullat, terra, grava, herba...)
- ✓ **Variables d'execució:**
  - a. Pedalar amb diferents desenvolupaments.
  - b. Pedalar per impulsos de pedal
  - c. Pedalar drets sobre els pedals
  - d. Conduir amb una mà
  - e. Conduir a creativitat de l'alumne.
- ✓ **Precaucions:**
  - a. Eviteu les derrapades i frenades brusques
  - b. El gir de 180° pot fer-se per la dreta o per l'esquerra, provar-ho indistintament.
  - c. Procureu fer els girs anticipadament i sortir de cada obstacle preparat pel següent gir: entrar obert i sortir a prop de l'ostacle
- ✓ **Metodologia:**
  - a. Observeu el nivell dels alumnes i agrupeu-los.
  - b. Execució en grups: relleus, competicions individuals, correcció per parelles.
  - c. Execució en grups simultàneament
  - d. Avaluació (**Annex 2**)

EXERCICI 5: LA ZIGA-ZAGA

- Conduir la bicicleta sortejant obstacles, fent zig-zag.

- ✓ **Variables de dificultat:**
  - a. Correcció de l'exercici
  - b. Reduir l'espai entre obstacles
  - c. Col.locar els obstacles en línia (1) o en portes separades (2)
  - d. Augmentar la velocitat
  - e. Fer-ho en grups tots a l'hora...
  - f. Terrenys variats (asfalt, mullat, terra, grava, herba...)
- ✓ **Variables d'execució:**
  - a. Pedalar amb diferents desenvolupaments.
  - b. Pedalar per impulsos de pedal
  - c. Pedalar drets sobre els pedals
  - d. Conduir amb una ma
  - e. Conduir a creativitat de l'alumne.
- ✓ **Precaucions:**
  - a. Eviteu les derrapades i frenades brusques
  - b. El gir pot fer-se per la dreta o per l'esquerra, provar-ho indistintament.
  - c. Procureu fer els girs anticipadament i sortir de cada obstacle preparat pel següent gir: entrar obert i sortir a prop de l'ostacle
- ✓ **Metodologia:**
  - a. Observeu el nivell dels alumnes i agrupeu-los.
  - b. Execució en grups: relleus, competicions individuals, correcció per parelles.
  - c. Execució en grups simultàneament

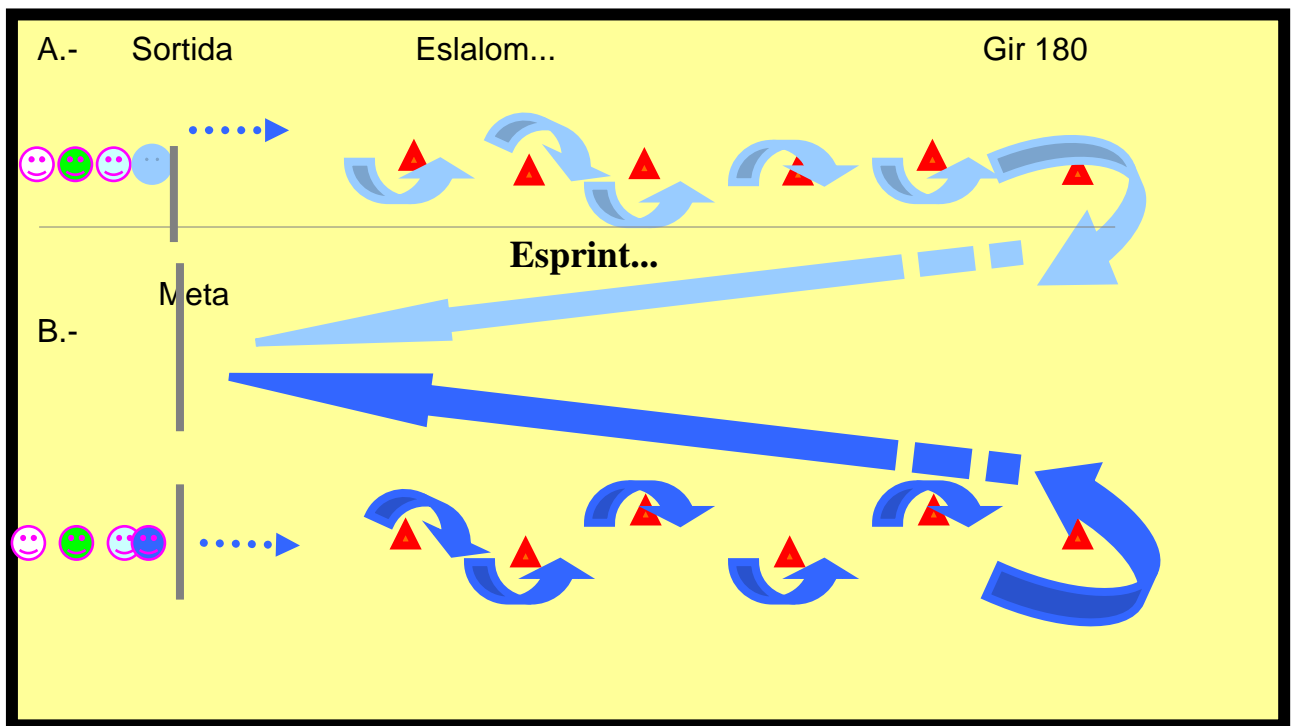
EXERCICI 6: CIRCUIT DE ZIGAZAGUES

- Circular en zig-zag per un circuit amb quatre o cinc trams d'obstacles. Treball individual.
  - ✓ **Variants de zigazagues:**
    - d. Trams amb obstacles a distàncies homogènies (2m.) i heterogènies.
    - e. Trams en línia (1) i en dispersió (2). Veieu l'esquema anterior.
    - f. Trams amb o sense portes (10cm)

EXERCICI 7: EL "DUAL-SLALOM"

- Agrupats en parelles homogènies, conduïu el més ràpid possible, sortejant 5-8 obstacles a distàncies variables, en dos carrils paral·lels i idèntics. Per tal de millorar el control posar l'arribada al mateix cantó de la sortida, finalitzant els girs amb un de 180° i un esprint final. Feu dues mànigues, invertint els carrils.
  - Procureu marcar els dos circuits simètrics
  - Escalfament i familiarització.
  - 1a. MÀNIGA: emparellar per igualtat de nivells. Un cop finalitzada la primera eliminatòria canvieu les parelles i agrupeu-les per igualtat de temps obtinguts.
  - 2a. MÀNIGA: Idem a la primera
  - Repetir tantes mànigues com sigui necessari.

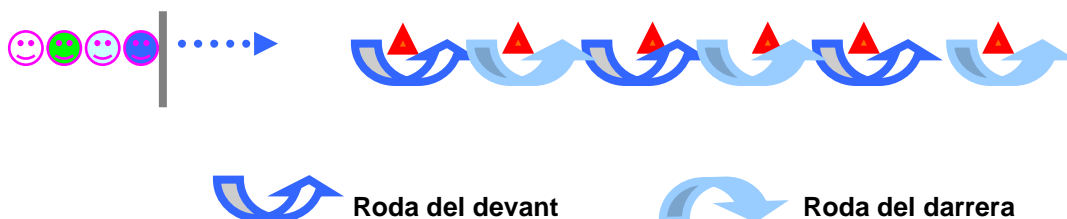

✓ **Metodologia:**

- Observeu el nivell dels alumnes i agrupeu-los.
- Terrenys variats (asfalt, mullat, terra, grava, herba...)
- Execució en grups: relleus, competicions individuals, equips...
- Procureu fer els girs anticipadament i sortir de cada obstacle preparat pel següent gir: entrar obert i sortir a prop de l'obstacle
- Un cop finalitzat l'esprint frenar la bicicleta dins d'un àrea delimitada.

EXERCICI 8: ZIG-ZAG CREUAT

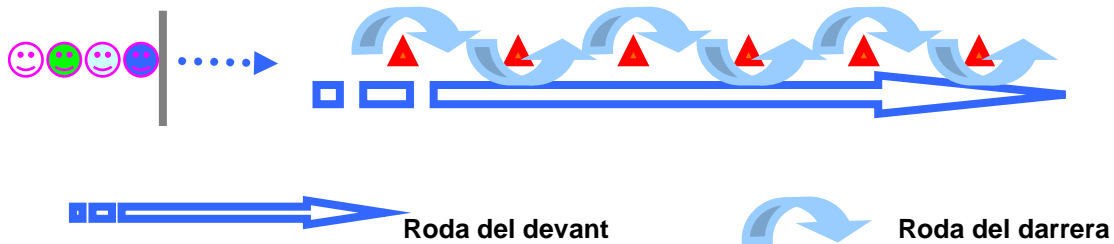
- Sortejar els obstacles creuant la direcció de les rodes: la del davant circula per un cantó i la del darrera per l'altre.

- ✓ **Variables de dificultat:**
  - a. Correcció de l'exercici
  - b. Reduir l'espai entre obstacles
  - c. Augmentar la velocitat.
  - d. Terrenys variats (asfalt, mullat, terra, grava, herba...)
- ✓ **Variables d'execució:**
  - a. Pedalar amb diferents desenvolupaments.
  - b. Pedalar per impulsos de pedal
  - c. Pedalar drets sobre els pedals
  - d. Conduir a creativitat de l'alumne.
- ✓ **Precaucions:**
  - a. El gir pot fer-se per la dreta o per l'esquerra, provar-ho indistintament.
  - b. Marcar els obstacles al terra amb un guix i posar els cons al damunt.
- ✓ **Metodologia:**
  - a. Observeu el nivell dels alumnes i agrupeu-los.
  - b. Execució: relleus en grups, competicions individuals, correcció per parelles.

EXERCICI 9: ZIG-ZAG NOMÉS PER DAVANT

- Sortejar els obstacles només amb la roda del davant, mentre la del darrera circula sempre pel mateix cantó

- ✓ **Variables de dificultat:**
  - a. Correcció de l'exercici
  - b. Reduir l'espai entre obstacles
  - c. Augmentar la velocitat
  - d. Terrenys variats (asfalt, mullat, terra, grava, herba...)
- ✓ **Variables d'execució:**
  - a. Pedalar amb diferents desenvolupaments.
  - b. Pedalar per impulsos de pedal
  - c. Pedalar drets sobre els pedals
  - d. Conduir a creativitat de l'alumne.
- ✓ **Precaucions:**
  - a. El gir pot fer-se per la dreta o per l'esquerra, provar-ho indistintament.
  - b. Marcar els obstacles al terra amb un guix i posar els cons al damunt.
- ✓ **Metodologia:**
  - a. Observeu el nivell dels alumnes i agrupeu-los.
  - b. Execució: relleus en grups, competicions individuals, correcció per parelles.

EXERCICI 10: ACCELERACIÓ I FRENADA ENTRE DUES LÍNIES

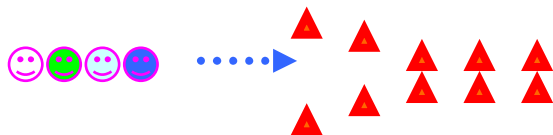
- Sortida parada en equilibri. Accelereu ràpidament i freneu entre dues línies a 3m l'una de l'altra sense derrapar.

- ✓ **Variables de dificultat:**
  - a. Correcció de l'exercici
  - b. Augmentar la velocitat i reduir l'espai de frenada
  - c. Terrenys variats (asfalt, mullat, terra, grava, herba...)
- ✓ **Variables d'execució:**
  - a. Pedalar amb diferents desenvolupaments.
  - b. Frenar drets o asseguts
  - c. Frenar recte o en corva
- ✓ **Precaucions:**
  - a. Controlar les derrapades.
  - b. Procurar no volcar pel davant si es frena només pel davant
- ✓ **Metodologia:**
  - a. Observeu el nivell dels alumnes i agrupeu-los.
  - b. Execució: relleus en grups, competicions individuals, correcció per parelles.

EXERCICI 11: EMBUT

- Conduir per un embut traçat al terra de 0,5m d'entrada i 10cm de sortida, amb una llargada de 1 a 2m.

- ✓ **Variables de dificultat:**
  - a. Correcció de l'exercici
  - b. Augmentar la velocitat i reduir l'espai de frenada
  - c. Terrenys variats (asfalt, mullat, terra, grava, herba...)
- ✓ **Variables d'execució:**
  - a. Pedalar amb diferents desenvolupaments.
  - b. Pedalar drets o asseguts
  - c. Embuts de diferents formes: rectes, en corva, llargs...
  - d. Conduir a creativitat de l'alumne.
- ✓ **Precaucions:**
  - a. No tocar els obstacles...
- ✓ **Metodologia:**
  - a. Observeu el nivell dels alumnes i agrupeu-los.
  - b. Execució: relleus en grups, competicions individuals, correcció per parelles.

EXERCICI 12: PAS ESTRET GUIAT

- Conduir per damunt d'un tauló de 15 a 20cm d'ample per 2 o 4m.de llarg. Si no disposeu d'un tauló marqueu a terra un carril de les dimensions esmentades.

- ✓ **Variables de dificultat:**
  - a. Correcció de l'exercici
  - b. Augmentar la velocitat
  - c. Major o menor amplada del pas estret
- ✓ **Variables d'execució:**
  - a. Pedalar amb diferents desenvolupaments.
  - b. Pedalar drets o asseguts
  - c. Conduir a creativitat de l'alumne.
- ✓ **Precaucions:**
  - a. En cas de fer servir un tauló procurar l'estabilitat
- ✓ **Metodologia:**
  - a. Observeu el nivell dels alumnes i agrupeu-los.
  - b. Execució: relleus en grups, competicions individuals, correcció per parelles.

EXERCICI 13: PAS ELEVAT

- Pujar al damunt d'un banc i conduïu per sobre

- ✓ **Variables de dificultat:**
  - a. Correcció de l'exercici
  - b. Augmentar la velocitat
- ✓ **Variables d'execució:**
  - a. Posar un trampolí per pujar-hi
  - b. Pujar per impuls, sense trampolí
  - c. Posar dos bancs junt paral·lels o en línia, control de l'amplada del pas
  - d. Baixar primer amb la roda del davant
  - e. Baixar saltant.
  - f. Pedalar drets o asseguts per damunt del banc
  - g. Creativitat de l'alumne.
- ✓ **Precaucions:**
  - a. Falcar be els bancs
- ✓ **Metodologia:**
  - a. Observeu el nivell dels alumnes i agrupeu-los.
  - b. Execució: relleus en grups, competicions individuals, correcció per parelles.

EXERCICI 14: PAS AJUPIT

- Passar per sota d'una cinta, perxa o goma elàstica.
  - ✓ **Variables de dificultat:**
    - a. Correcció de l'exercici
    - b. Augmentar la velocitat
  - ✓ **Variables d'execució:**
    - a. Passar ajupit
    - b. Passar col·locant-se al costat de la bicicleta
    - c. Creativitat de l'alumne.
  - ✓ **Precaucions:**
    - a. Passar per sota d'objectes inofensius i respectar una distància de seguretat
  - ✓ **Metodologia:**
    - a. Observeu el nivell dels alumnes i agrupeu-los.
    - b. Execució: relleus en grups, competicions individuals, correcció per parelles.

EXERCICI 15: SALT D'OBSTACLES

- Saltar obstacles variis.
  - ✓ **Variables de dificultat:**
    1. Saltar una línia
    2. Saltar un llistó pla (2-4cm)
    3. Salts més elevats
    4. Salts laterals i en diagonal
    5. Augmentar la velocitat
  - ✓ **Variables d'execució:**
    1. Jugar amb les alçades,
    2. Jugar amb l'ampladada dels obstacles
    3. Jugar amb el tipus de terreny (asfalt, pedra, terra, mullat...)
    4. Pedalar drets o asseguts
    5. Creativitat de l'alumne.
  - ✓ **Precaucions:**
    - a. Alerta amb les caigudes!!!!
    - b. Alerta amb la qualitat de les rodes i el material!!!!
    - c. Mantenir una àrea de seguretat.
  - ✓ **Metodologia:**
    - a. Observeu el nivell dels alumnes i agrupeu-los.
    - b. Execució: relleus en grups, competicions individuals, correcció per parelles.

EXERCICI 16: TRANSPORTS

- Transportar a un company de diferents maneres d'un extrem a l'altre de la pista.
  - ✓ **Variables de dificultat:**
    1. Correcció de l'exercici
    2. Augmentar la distància del desplaçament.
    3. Augmentar la velocitat.
    4. Competicions individuals i per equips en forma de relleus.
    5. Terrenys variats (asfalt, mullat, terra, grava, herba...)
  - ✓ **Variables d'execució:**
    1. Des de diferents parts de la bicicleta: tija del selló, manillar.
    2. Arrossegar a un company amb una corda.
    3. Transportar: agafats de la mà, amb una mà a la cintura, al cap, a les espatlles.
    4. Grups: parelles, trios, etc.
    5. Pedalar amb diferents desenvolupaments.
  - ✓ **Precaucions:**
    - a. Mantenir una àrea de seguretat.
  - ✓ **Metodologia:**
    - a. Observeu el nivell dels alumnes i agrupeu-los.
    - b. Execució: relleus en grups, competicions individuals, correcció per parelles.

EXERCICI 17: MANIPULAR OBJECTES

- Transportar i manipular objectes mentre conduïm la bicicleta.
  - ✓ **Variables de dificultat:**
    1. Correcció de l'exercici
    2. Augmentar la distància del desplaçament.
    3. Augmentar la velocitat.
    4. Competicions individuals i per equips en forma de relleus.
    5. Terrenys variats (asfalt, mullat, terra, grava, herba...)
  - ✓ **Variables d'execució:**
    6. Objectes de diferents tamanys sempre inofensius (vidre, objectes punxants...).
    7. Manipulacions amb precisió (ex. Joc de les cintes).
    8. Manipular amb una ma, alternativament o amb ambdues mans.
    9. Passar l'objecte a d'altres companys...
    10. Pedalar amb diferents desenvolupaments.
  - ✓ **Precaucions:**
    - a. Mantenir una àrea de seguretat.
  - ✓ **Metodologia:**
    - a. Observeu el nivell dels alumnes i agrupeu-los.
    - b. Execució: relleus en grups, competicions individuals, correcció per parelles.

EXERCICI 18: GIMCANA

- Recorreu un circuit amb exercicis variats...
- Recorregut prioritzant la correcció. Puntueu cada errada amb 1 punt.
- Recorregut prioritzant la velocitat. Cronometreu el temps invertit.
- Barregeu ambdues classificacions

